

YHDENVERTAISUUS VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

Suositus

1 (3)

20.10.2020

VWTDno-2020-906

Asia: Maskipakko yksityisissä palveluissa

Vastaanottajat: Pääkaupunkiseudun koronakoordinaationryhmä: Espoon kaupunki (kirjaamo@espoo.fi), Etelä-Suomen aluehallintovirasto (kirjaamo.etela@avi.fi), Helsingin kaupunki (helsinki.kirjaamo@hel.fi), HUS (keskuskirjaamo@hus.fi), kirjaamo@thl.fi ja Vantaan kaupunki (kirjaamo@vantaa.fi),

Yhdenvertaisuusvaltuutetun suositus

Tausta

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on saanut yhteydenoton, joka koskee sitä, että pääkaupunkiseudun koronakoordinaationryhmä on antanut suosituksen yksityisille palveluntarjoajille ottaa käyttöön maskipakko palveluissa. Suosituksessa ei kuitenkaan näytetä otetun huomioon, millaisia vaikutuksia linjauksella on henkilöille, jotka vammaisuuden tai terveydentilan vuoksi eivät voi käyttää kasvomaskia. (ks. esimerkiksi <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162266> Selvitys väestön kasvusojuusten käytöstä COVID-19-epidemian leviämisen ehkäisyssä s. 18 ja <https://vantaakanava.fi/uudet-koronalinjaukset-info-6-10/>).

Yhdenvertaisuuslaissa kielletään syrjintä esimerkiksi terveydentilan, vammaisuuden ja muun henkilöön liittyvän syyn perusteella (8 §). Syrjintä on välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia (13 §).

Viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoritua työtehtävistä ja edetä työuralla.

Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi 1 momentissa tarkoitetun toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki. (15 §).

Viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava viranomaisen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia (5 §).

Koska koordinaatioryhmän toimintaan esimerkiksi maskipakkosuosituksen osalta liittyy ilmeisiä yhdenvertaisuusvaikutuksia, valtuutettu on päättänyt lähettää tämän kirjeen. Kirjeen tarkoituksena on edistää erityisesti vammaisten ihmisten yhdenvertaisuutta ja ehkäistä erityisesti vammaisuuteen perustuvaa syrjintää.

Arviointia

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää ryhmässä mukana olleiden viranomaisten yhdenvertaisuuden edistämisvelvollisuuden kannalta ongelmallisena sitä, että suositusta annettaessa ei näytetä kiinnittäneen juurikaan huomiota siihen, että kaikki vammaiset henkilöt eivät voi käyttää kasvomaskeja. Suositusta koskevassa tiedottamisessa ei tuoda esille tätä seikkaa eikä muistuteta yksityisiä palveluntarjoajia niiden velvollisuudesta tehdä kohtuullisia mukautuksia sellaisen henkilön kohdalla, joka haluaa päästä palvelun piiriin, mutta ei vammansa tai terveydentilansa vuoksi voi käyttää kasvomaskia ilman, että maskin käyttö vaarantaa hänen terveytensä.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu katsoo, että kyseessä olevien viranomaisten tulisi edistämisvelvollisuutensa nojalla huomioida kyseiset vammaiset henkilöt suositusta antaessaan esimerkiksi muistuttamalla palveluntarjoajia velvollisuudesta tehdä yhdenvertaisuuslaissa edellytetyt, vammaisen henkilön tarvitsemat kohtuulliset mukautukset. Tätä voidaan selventää konkreettisin esimerkein tilanteista, jossa maskiton asiointi tulisi lähtökohtaisesti sallia henkilön esittäessä uskottavan selvityksen maskin käytön haitallisuudesta hänen terveydelleen.

Vammaisten henkilöiden yhdenvertainen pääsy palveluihin on korostuneen tärkeää varsinkin silloin, kun kyseessä on arjen sujuvuuden kannalta olennaisten palveluiden käyttäminen, kuten ruokakaupassa käyminen tai tietyissä tilanteissa julkiseen liikenteen käyttäminen. Tässä yhteydessä on syytä huomata, että muiden asiakkaiden maskin käyttö suojaa myös niitä asiakkaita, jotka eivät maskin käytön terveyshaittojen vuoksi voi maskia käyttää, ja lisäksi palvelun tarjoaja voi mukauttaa palvelua myös muilla tavoin (esimerkiksi erillinen asiointitila/istumapaikka maskittomille henkilöille). Mukautusvelvollisen toimijan on kuitenkin tehtävä arvio

mukautustarpeesta ja tehtävien mukautusten kohtuullisuudesta aina tapauskohtaisesti konkreettisessa yksittäistapauksessa.

Suositus

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kehottaa pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmässä olevia viranomaisia harkitsemaan, tulisiko niiden antaa toimialueellaan yleistä ohjeistusta siitä, miten maskipakkoa käyttävien palveluntarjoajien tulee toimia sellaisten henkilöiden kohdalla, jotka vammansa vuoksi tai terveydellisistä syistä eivät voi käyttää maskia.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Kristina Stenman

Ylitarkastaja

Jussi Aaltonen

Lainsäädäntöä

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 5, 8, 13 ja 28 §:t (<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>)

Laki yhdenvertaisuusvaltuutetusta (1326/2014) 3 § (<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141326>)

Hallintolaki (6.6.2003/434) 2 luku (<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434>)

Suomen perustuslaki (11.6.1999/731) 6, 9, 15, 18, 19 ja 22 §:t (<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>)

Vammaisten oikeuksien sopimus (27/2016) 4, 5, 9 ja 25 artiklat (https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2016/20160027/20160027_2)